

ФІНАНСИ ТА ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА

Дудник Н.В.

студентка;

Маршук Л.М.

*кандидат економічних наук, старший викладач,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного
університету*

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ В СИСТЕМІ ДОХОДІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

Система формування доходів Державного бюджету України знаходиться під впливом постійних трансформаційних змін в економіці та адаптується до нових макроекономічних умов. Провідна роль у забезпеченні виконання функцій держави, зокрема формування дохідної частини Державного бюджету України, належить податковим надходженням. В час постійних змін стану економіки актуальних питань набуває дослідження розмірів податкових надходжень до бюджету.

Дослідженню проблеми оподаткування присвячено праці низки вчених, серед яких: Глухова В.І., Городецька Т.Е., Поровай А.С., Смашнюк О.В., Громова А.Є. та багато інших авторів.

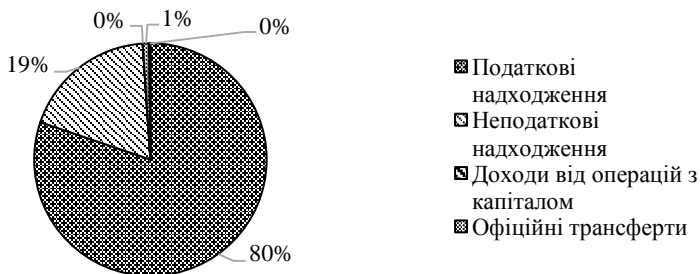
Метою статті є аналіз податкових надходжень в системі доходів Державного бюджету України.

Дохідна частина бюджету держави формується на основі податкового і методу вилучення коштів в юридичних і фізичних осіб на користь держави в процесі розподілу та перерозподілу ВВП. Податковий метод формування доходів має такі характерні ознаки як: примусовість; без еквівалентність; законодавчо регламентований порядок справляння податків; однаковий підхід до всі платників податку.

Податки в Україні є основним видом державного доходу та виконують дві основні функції – фіскальну та економічну. За допомогою фіскальної функції здійснюється формування бюджетного фонду країни, реалізація економічної функції дає змогу безпосередньо впливати на процес суспільного відтворення в цілому, стимулюючи або стримуючи розвиток тих чи інших галузей народного господарства, посилюючи чи послаблюючи нагромадження капіталу, а також впливаючи на платоспроможний попит населення [3].

Основне завдання податкових надходжень полягає у забезпеченні державного бюджету фінансовими ресурсами з метою фінансування державних видатків. Формування податкових надходжень здійснюється за рахунок мобілізації до бюджету податків, зборів та обов'язкових платежів, які утворюють систему оподаткування. Розміри податкових надходжень бюджету залежать від стану розвитку економіки країни, а також потреб держави щодо перерозподілу ВВП і фінансового забезпечення реалізації державних програм [1].

Проаналізуємо структуру доходів Державного бюджету станом на 31.12.2019 рік.

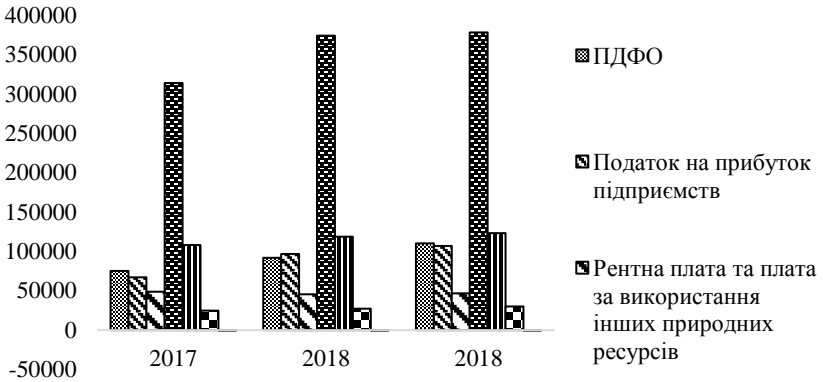
Рис. 1. Структура доходів Державного бюджету України станом на 31.12.2019 рік

Джерело: [4]

Як бачимо з рис. 1 основну частину надходжень до Державного бюджету України складають податкові надходження – 80%. З огляду на те, що податкові надходження є основним джерелом наповнення

Державного бюджету України пропонуємо проаналізувати їх структуру протягом 2017-2019 рр. (рис. 2).

Проаналізуємо структуру податкових надходжень до Державного бюджету України протягом 2017-2019 рр., млн. грн.

Рис. 2. Структура податкових надходжень до державного бюджету протягом 2017-2019 рр.

Джерело: [4]

На рис. 2 можемо спостерігати, що протягом 2017-2019 років найбільшу частку в податкових надходженнях складає податок на додану вартість (ПДВ). Можна сказати, що протягом досліджуваних років податок на додану вартість постійно зростає. У 2017 році надходження від ПДВ становили – 313980,6 млн. грн. В 2018 року, надходження до державного бюджету від ПДВ збільшилися на 60527,6 млн. грн. порівняно з попередніми роками та склали – 374508,2 млн. грн. порівняно з попередніми роками. Станом на 2019 рік сума ПДВ складала 378690,2 млн. грн, що на 4182 млн. грн. більше ніж в 2018 році. На збільшення ПДВ протягом досліджуваних років вплинуло зростання економіки та спрямування до державного бюджету частини податку від сільгоспвиробників, що використовували спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість, також збільшився ріст обсягів імпорту.

Податок на прибуток підприємства станом на 2017 рік становили 66911,9 млн. грн. У 2018 році надходження від податку на прибуток

підприємств збільшилися на 29970,4 млн. грн. порівняно з попередніми роками та становили 96882,3 млн. грн. А в 2019 році даний податок становив 107086,3 млн. грн, що на 0,6% більше ніж у 2018 році. Збільшення цього податку протягом досліджуваних років пов'язане зі зміною порядку декларування та сплати податку.

Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) у 2017 році становив – 75033,4 млн. грн. Та в 2018 році надходження від ПДФО збільшилися на 29970,4 млн. грн. порівняно з попередніми роками та становив – 91741,8 млн. грн. Проте у 2019 році ми також можемо спостерігати збільшення даного податку на 1,5% порівняно з 2018 роком, його сума склала 109954,0 млн. грн. Надходження від ПДФО до бюджету збільшувалися протягом досліджуваних років у зв'язку з тим, що збільшено ставку податку з 15% на 18% (крім пенсій), також збільшено базу оподаткування в результаті відміни єдиного соціального внеску з працівників.

Акцизний податок у 2017 році становив – 108293,4 млн. грн.. У 2018 році надходження від акцизного податку збільшилися на 10559 млн. грн. порівняно з попередніми роками та становили – 118852,4 млн. грн. Станом на 2019 рік даний податок становив 123357,9 млн. грн тобто його сума збільшилася на 4505,5 млн. грн. у порівнянні з 2018 роком. Збільшення акцизного податку відбулося за рахунок збільшення обсягу виробництва: тютюнових виробів та виноробної продукції, та за рахунок збільшення спеціальних ставок на тютюнові вироби та нафтопродукти. Також збільшились обсяги імпорту деяких підакцизних товарів.

Митний податок у 2017 році становив – 24541,8 млн. грн. В 2018 році надходження від мита збільшилися на 2534,8 млн. грн. порівняно з попередніми роками та становили – 27076,6 млн. грн. Станом на 2019 сума митного податку складала 30086,0 млн. грн., що на 3009,4 млн. грн. більше ніж у 2018 році.

Плата за користування надрами в в 2017 році становила – 48661,1 млн. грн. В 2018 році надходження до бюджету від плати за користування надрами зменшилися на 3395,4 млн. грн. порівняно з попередніми роками та становила – 45265,7 млн. грн. Станом на 2019 рік сума даного податку складала 46746,9 млн. грн., що на 1481,2 млн. грн. більше ніж у попередньому році. Факторами, що

вплинули на обсяг надходжень до державного бюджету протягом досліджуваних років є індекс цін виробників промислової продукції та прогнозний середньорічний обмінний курс гривні до долара США.

Необхідність в фінансуванні своїх видатків спонукає державу постійно переслідувати свій фіскальний інтерес в майнових відносинах. В даному випадку держава обмежена у виборі джерел фінансування, що проявляється через економічний та фіскальний суверенітет. Отже, маючи за мету поповнення бюджету, держава може на власний розсуд приймати рішення про введення нових податків або зміну елементів вже існуючих [2].

Отже, у результаті проведеного аналізу стає очевидним, що податкові надходження посідають важливе місце у бюджетних доходах та займають найбільшу питому вагу в структурі доходів бюджету, що у свою чергу впливає на соціально-економічний розвиток держави, а також є одним із інструментів державного регулювання економіки. До основних проблем надходжень до Державного бюджету можна віднести: відсутність чіткої стратегії щодо складання бюджету та контролю за реалізацією бюджетних програм, недосконалість законодавчої бази та фіскальної політики. Для підвищення доходів Державного бюджету України необхідно, перш за все, удосконалювати чинну систему оподаткування, вносити певні зміни щодо порядку справляння доходів та їх ефективного використання.

Список використаних джерел:

1. Глухова В.І. Аналіз податкових надходжень до державного бюджету України в сучасних умовах. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 5. С. 111–114.
2. Городецька Т.Е., Поровай А.С. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету. *Молодий вчений*. 2017. № 2(42). С. 243–247.
3. Смашнюк О.В., Громова А.Є. Аналіз надходження прямих та непрямих податків до бюджету України. *Інноваційний розвиток: освіта та наука XXI століття*. 2018. Т.3. С. 16–22.
4. Ціна держави. URL: <http://cost.ua/budget/revenue/>